

'Forventninger skaber virkelighed' Der er brug for viden, ikke myter, om køn i skolen'

Komitémedlem Cecilie Nørgaard
(Uddannelses- og kønsociolog / www.cecilienorgaard.com)

At Lærerprofession.dk i år har valgt at sætte særligt fokus på køn i skolen, ser jeg som et led i den udvikling, der foregår for tiden i de pædagogiske miljøer, hvor kønsproblematikker ikke blot bliver anerkendt - som fx nogle pigers mistrivsel og nogle drenges underpræstereing - men også bliver vurderet som udfordringer, der kan løses ved hjælp af nuancering og professionalisering af myter om køn.

Læreren sætter som bekendt ramme for både dannelse og uddannelse, socialisering og læring i omgang med eleven, fællesskabet og undervisningens strukturering og indhold. Det er længe siden, at det er blevet gængs viden, at fx lærerens menneskesyn og læringssyn har afgørende betydning for undervisningen og den enkelte elevs personlige og faglige udbytte. Det er til gengæld ny viden, at lærerens kønsopfattelse ligeledes har afgørende betydning.

'Forventninger skaber virkelighed', hedder talens titel - og henviser til det vilkår, at det rum, vi tilbyder børn at udvikle sig indenfor, er det rum, de udvikler sig indenfor. Med andre ord; møder vi dem med alsidige forventninger, får de muligheden for at udvikle deres alsidige potentialer. Møder vi dem med kønsstereotype forventninger, udvikler de sig højst sandsynligt kønsstereotypt.

Det er ofte til diskussion, hvorvidt stereotype køn er på godt eller ondt - men under alle omstændigheder aldrig godt for alt og alle! Men det er ikke til diskussion, at vi som voksne professionelle via vores kønsopfattelse er med til at skabe legitime rammer for, hvordan man skal opføre sig, hvad der er rigtigt og forkert, og ikke mindst, hvem der er inkluderet og ekskluderet i forskellige sammenhænge - afhængigt af køn. Vi er med til at forme fortolkningen af det biologiske køn.

Bevidstheden om det medansvar for børn og unges kønsocialisering stiller krav til øget professionalisme i omgangen med drenge og piger, køn og identitet, i skolen. Og derfor er det så vigtigt, at Lærerprofession.dk's Særpris sætter fokus på kønsperspektivet i skolen, og på den måde opfordrer studerende til at interessere sig og dygtiggøre sig indenfor dette område.

Vi har været vant til, at kønsopfattelser i høj grad har været indlejret i historiske, kulturelle og private forståelser, og ikke været bundet op på forskning. Det er der i princippet ikke noget at sige til, da forskningsbaseret viden om køn og diversitet er et nyere forskningsfelt, sammenlignet med fx børns øvrige udvikling. Men i dag har vi rent faktisk forskning nok til at sige: Køn er en langt mere divers kategori end de stereotype køn, som kulturen (også skolekulturen) i grove træk giver plads til. Vi

taber menneskeligt potentiale, når børn og unge skal hakke en hæl og klippe en tå for at passe ind i enten den lyserøde eller lyseblå boks.

Med viden om, hvad køn egentlig er for noget og hvor meget det betyder eller måske rettere ikke betyder, kan vi skabe rum for at forskellige drenge og forskellige piger kan lære og være. Hvor flere piger kan trives og flere drenge præstere uden at træde ved siden af forventningerne til deres respektive køn. For hvem vil det i en kultur, hvor kønnet er den stærkeste identitetsmarkør?

Pædagogerne er ved at indhente lærerne på dette område, da deres ny reform fra 2014 indeholder viden om køn som en del af uddannelsen. Rent faktisk er det nye fag 'køn, seksualitet og mangfoldighed' ét ud af uddannelsens samlede 12 moduler. Om et par år vil der derfor være pædagoger med kønsprofessionalisme, der kan observere, analysere og handle på baggrund af viden, og ikke myter, om køn.

I slutningen af denne måned udkommer en nordisk rapport om viden og ressourcer om køn på dette område, som jeg har udarbejdet den danske del af. Den hedder det meget *catchy* navn: 'Mapping Promising Nordic Practices in Gender Equality Promotion in Early Childhood Education and Basic Education'... Også her er det tydeligt, at Danmark har prioriteret anderledes end vores nordiske nabolande. Dette afspejles ligeledes i de just udkomne nordiske ligestillingsstatistikker².

For tingene hænger som bekendt sammen: også når det kommer til de køn vi skaber i barndommen og de køn vi senere oplever i samfundet: For der er jo ikke så meget at sige til, at vi erfarer fx et kønsopdelt uddannelses- og arbejdsmarked, hvor kvinder får mest uddannelse, men mænd stadig sidder på de mest indflydelsesrige poster og får mere i løn for samme arbejde når vi vejleder unge forskelligt og stereotyp på baggrund af køn, kønsopdeler undervisning og legitimerer det at være en god elev for piger, men forventer at en rigtig dreng ikke kan sidde stille, men til gengæld kan dominere og derhjemme får mere i lommepenge, men til gengæld bidrager mindre end piger? Der er en soleklar rød tråd imellem den kønssocialisering, vi skaber rammer for og den kønede virkelighed, vi oplever i samfundet.

Det er nyt det er spændende og Lærerprofession.dk Særprisen er med i opstartsfasen til, hvordan ny viden om køn og diversitet kan operationaliseres i lærerlivet omkring børn, undervisning, læring og socialisering. Det handler ikke om, at nogen skal blive ens, tværtimod handler det om at skabe rum for forskellighed og lige muligheder for trivsel og læring i skolen uafhængigt af køn. Lad os håbe, at vi næste år står her og har haft svært ved at vælge mellem et hav af kvalificerede bud på, hvordan læreren ved hjælp af viden om køn, kan blive medskabere af en moderne virkelighed, hvor mangfoldige børn og unge kan udvikle deres fulde både personlige og faglige potentiale.

---

¹ Den udkommer slut november, og bliver bl.a. uploadet her: <http://www.cecilienorgaard.com/udgivelser/>

² <http://www.norden.org/sv/fakta-om-norden/gender-equality-indicators>